

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Møteinnkalling

Utvalg: Verneområdestyret for SVR

Møtested: , Teams

Dato: 15.01.2025

Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til en av verneområdeforvalterne. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 1/25	Godkjenning av innkalling og saksliste		
ST 2/25	Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar		
ST 3/25	Orienteringer		
ST 4/25	Referatsaker		
ST 5/25	Uttale til oppstart av arbeidet med kommuneplanen for Bykle kommune. Arealdelen 2025 - 2035.		2024/11089
ST 6/25	Eventuelt		

ST 1/25 Godkjenning av innkalling og sakliste
ST 2/25 Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar
ST 3/25 Orienteringer
ST 4/25 Referatsaker

Arkivsaksnummer: 2024/11089

Saksbehandlar: Jørn Trygve Haug

Dato: 10.01.2025

Utval	Utvalsak	Møtedato
AU i verneområdestyret for SVR	37/24	16.12.2024
Verneområdestyret for SVR	5/25	15.01.2025

Uttale til oppstart av arbeidet med kommuneplanen for Bykle kommune. Arealdelen 2025 - 2035.

Vedlegg:

- 1 Saksframlegg med vedtak.pdf

Forvaltar si innstilling

Arbeidsutvalet i verneområdestyret syner til oppstartsmelding og planprogram for arbeidet med arealdelen av kommuneplanen for Bykle 2025 – 2035.

Arbeidsutvalet er uroa for at vidare hytteutbygging i Bykle, i midt-regionen og på Hovden spesielt, vil påverka verneområda og verneverdiane svært negativ. Arbeidsutvalet er særleg bekymra for den store mengda ferdsel ut frå eksisterande og nye utbyggingsområde og innverknaden dette har på villreinens bruk av trekkområde, kalvingsområde og vinterbeiteområde. Vidare fokus i planarbeidet bør difor vera korleis kommunen skal handtere, styre og kanalisere ferdsla frå eksisterande utbygging, framføre å legge til rette for ny.

Arbeidsutvalet syner til midt-regionen og Hovden si lokalisering nær kalvingsområde og heilt sentrale vinterbeiteområde for villreinen både på aust- og vestheia. Vidare at bruken av trekkområda mellom Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområde alt er redusert med over 90%, og der fleire vinterløyper har ei mengde ferdsel som tilseier at villreinen ikkje vil kunne trekke over, med konsekvens mindre tilgjengeleg beiteareal.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i AU i verneområdestyret for SVR - 16.12.2024

Jonny Liland

Saka takast opp til handsaming på neste møte i verneområdestyret 19.02.2025. Saka har prinsipielle sider som bør forankrast i heile verneområdestyret. Forvaltningssekretariatet får i oppdrag å be Bykle kommune ut utsett frist for innsending av uttale.

Behandling

Nytt framlegg til vedtak frå Jonny Liland vart vedtatt med 6 mot 1 stemme (Anita Husøy Riskedal).

Vedtak

Saka takast opp til handsaming på neste møte i verneområdestyret 19.02.2025. Saka har prinsipielle sider som bør forankrast i heile verneområdestyret. Forvaltningssekretariatet får i oppdrag å be Bykle kommune ut utsett frist for innsending av uttale.

Saksopplysningar

Bykle kommune har meldt oppstart av arbeidet med arealdelen av kommuneplanen. Noverande plan vart godkjend i 2019. Uttalefrist er 16. desember, men det er gjeven utsett frist til 20. desember slik at saka kan handsamast i arbeidsutvalet. Vedtak om oppstart av planarbeidet ligg ved (vedlegg 1). Det er laga eit eget planprogram for arbeidet, sjå lenke til kommunen si heimeside: https://bykle.kommune.no/f/p1/i7e2869d7-02de-4649-a129-ee8e4615c918/planprogram-for-revisjon-av-arealdelen-i-kommuneplanen_ver2.pdf

Det er praksis for at verneområdestyret uttaler seg til arealdelen av kommuneplanar då arealdisponeringa utanfor verneområda påverkar aktivitet og ferdsel inn i verneområda. Naturmangfaldslova § 49 inneheld også ei bestemming om at ved tiltak utanfor verneområda, som kan påverke verneverdiane, skal det leggast vekt på omsynet til verneverdiane.

Uttale til overordna planar bør som hovudregel handsamast verneområdestyret. Grunna høyringsfristen 16.12 er ikkje dette mogleg.

Bakgrunn og føringar gjeven i vedtak om oppstart

Som bakgrunn for planarbeidet er det mellom anna peika på sterkare fokus på klima og miljø, samt behov for fortetting i hytteområde framføre å ta nye område i bruk. Vidare at næringsutvikling må dreie frå hytteutbygging til andre næringar. Planvask er halde fram som eit aktuelt verkemiddel. I dette legg kommunen at godkjende, men ikkje utbygde område, må vurderast med nye augo og ny kunnskap. Miljømessige og økonomiske kostnader ved enkelte felt kan då vise seg å bli så store at utbyggingsområde må takast ut.

Føringar gjeven i planprogrammet

I planprogrammet kap. 4 er det synt til at arealstrategiar vedteken i samfunnsdelen av kommuneplanen skal leggast til grunn i planarbeidet. Av desse kan nemnast:

- Legge til rette for friluftsliv i nærområda til bustadområde og fritidsbustader
- Framtidig hyttebygging skal i hovudsak skje i midtregionen.
- Vidareutvikling av Hovden som reiselivsdestinasjon skal i hovudsak skje innafor allereie avsette byggeområde.
- Vurdere fortetting og høgare utnytting i sentrumsnære hytteområde med tilstrekkeleg infrastruktur.
- Vurdere ei langsiktig byggegrense (kotehøgde) mot fjellet i pressområde og kunnskapsbaserte grep for å kanalisere ferdsel bort frå sårbare område for villrein, som tilrettelegging av løyper i låglandet og sentrumsnært
- Tidlegare vedtatt arealbruk skal revurderast på bakgrunn av ny kunnskap om klimaendringar, samfunnstryggleik, myr og andre naturverdiar og nye nasjonale og regionale føringar. Ein opnar for å ta ut konfliktfylte byggeområde i gjeldande kommuneplan

Frå kunnskapsgrunnlag i Planprogrammet kap. 10

Heile 63 % av samla areal er varig verna etter naturmangfaldslova. I tillegg inngår mykje av resterande areal i villreinstamma sitt leveområde. Kvalitetsnorm for villrein vart lagt fram i 2024. Den vil truleg medføre forsterka fokus på leveområde og funksjonsområde med kalving og trekk. Ferdsløse følgjer av hyttebygging og reiselivssatsing på anleggsveggar og løyper i og gjennom funksjonsområda, med potensielle målkonflikkar. Staten har og forventingar til kommunal planlegging m.a. om redusert nedbygging av natur og ei meir berekraftig arealforvaltning.

Arealrekneskapan syner store arealreservar avsett til framtidig utbygging av hytter, særleg i midt-regionen, med opp mot 3000 daa avsett i gjeldande arealdel.

Ein opplev at det er ei dreining mot etterspurnad etter meir berekraftig hyttebygging, med mindre tomter og einingar, mindre «fotavtrykk» og gjerne med delingsøkonomimodellar som kan auke belegg per eining. Både kommunen, næringsliv og innbyggjarar må forvente auka fokus på klimavennlege løysingar framover.

Vurdering

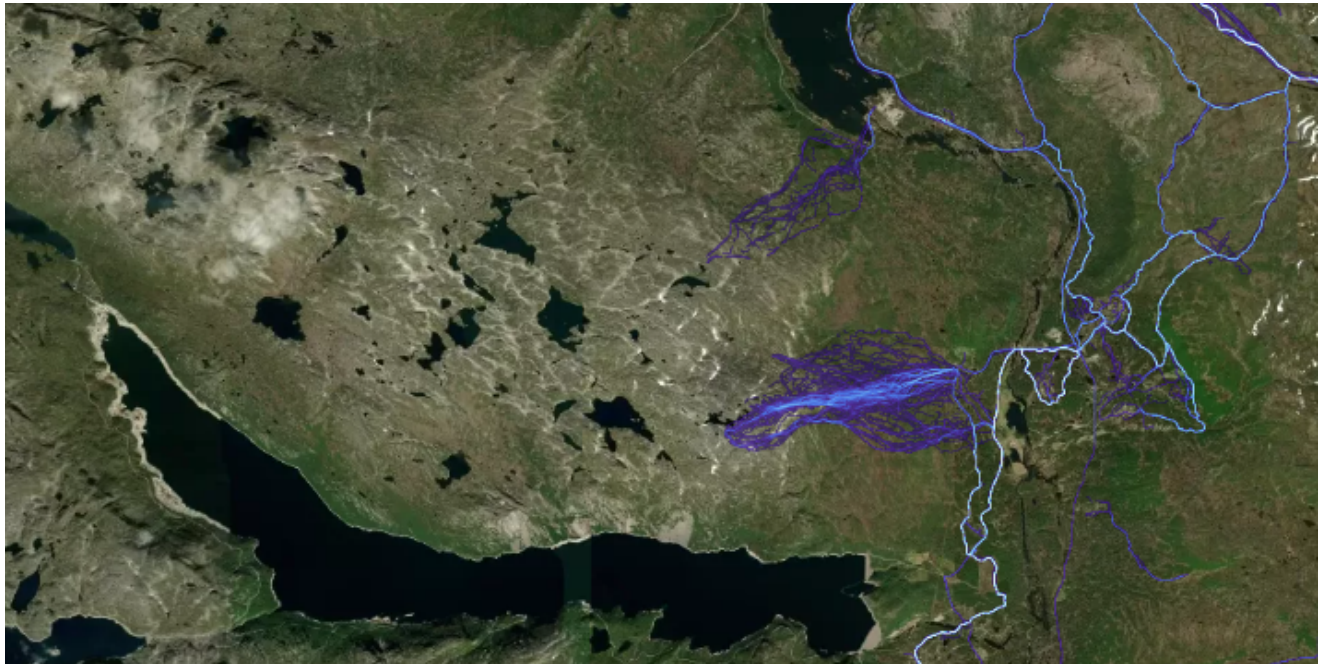
I høve til ferdsel i verneområda er det knapt noko anna dokument som påverkar dette i like stor grad som arealdelen av kommuneplanen. Dette gjeld kommuneplanen for Bykle, men også kommunar som Vinje, Sirdal, Valle og Åseral som alle har mykje utbygging tett inn mot verneområda og villreinområda.

Som mange fjellkommunar står Bykle i ein spagat der dei på eine sida skal sikre arbeidsplassar og busetting, og på andre sida skal innfri nasjonale forventningar til klima naturmangfald. Bykle kommune har dei seinare åra gjort viktige grep knytt til villrein og ferdsel. Fleire vintrar har dei stengd ned løyper når det har vore vanskelege beitetilhøve for villreinen, og prepareringsregimet på Sloarosløypa har vore godt handheva. Frå 2025 vert Sloarosløypa berre preparert i vinterferie og påske. I 2022 bidrog kommunen til at Urevassvegen vart stengd for allmenn motorisert ferdsel med siktemål å auke trekkaktiviteten over vegen. Kommunen var tidleg ute med å bruke sti- og løypeplan som verktøy for styring og kanalisering av ferdsel. I tillegg kjem at 63% av arealet i kommunen er varig verna. Frå tidlegare har storsamfunnet teke mykje villreinareal i kommunen til vasskraftutbygging.

Spesielt for Bykle, ikkje minst Hovden, er at det ligg så tett på svært viktige vinterbeiteområde som gjennomgåande er ein mangelvare i Setesdal Ryfylke villreinområde. Sør i midt-regionen er ein også nær på kalvingsområde for villrein (Vatnedalshei) med ferdselsforbod delar av året ref. verneforskrifta kap. 4 pkt. 4.2. I tillegg ligg det fleire trekkområde over rv. 9 mellom aust og vestheia på strekninga Berdalen – Vinje grense.

I dag er det om lag 3000 fritidsbustader i Bykle. Forvaltar vil anslå at om lag 2500 av desse ligg i midt-regionen (strekninga Berdal – Hartevasdammen) og på Hovden. Allereie i dag gir dette eit betydeleg ferdselstrykk inn i villreinområde og verneområda. Mykje av dette kanalisert i løypenettet, men med såpass store folkemengder betyr det også mykje aktivitet utanfor etablert løypenett. Eit godt døme på dette er ferdsla vestover frå område Ørnefjell og Hartevasdammen. Data frå Strava heatmap ([Strava's Global Heatmap](#)) nedanfor tydar på at det her alt er etablert nye vinterturmål utanfor etablert vinterløypenett.

Utklipp frå Strava hetamap, vinteraktiviteter. Dei store vatna på bilete er Vatnedalsvatnet i sør og Hartevatnet i nord.

I klassifiseringa av dei nasjonale villreinområda ([Delnormtresetesdalryfylke | Villrein](#)) vart samtlige av trekkområda mellom aust- og vestheia i Bykle nord for Berdalen, vurdert å ha over 90% redusert bruk. Dvs. at det berre er heilt sporadisk at villreinen trekker over og då i all hovudsak bukkar. Mykje av dette skuldast biltrafikken på rv. 9, men menneskeleg ferdsel i nærområda til vegen påverkar også om dyra kjem fram mot vegen.

Dei maskinpreparerte løypene har ein viktig funksjon med å samle ferdsla, men barrieren dei utgjer fører til at store område i praksis vera vanskeleg tilgjengeleg for dyra. Tal frå ferdselsregistreringane i dei maskinpreparerte løypene på Hovden syner at bruken av desse er såpass omfattande at villreinen ikkje, eller i svært liten grad, kan krysse over. Tal frå Sloarosløypa og Auversvatnløypa syner så mye som 60 (gj.snitt sesongen 2022 og 2023) og 190 passeringar pr. dag.

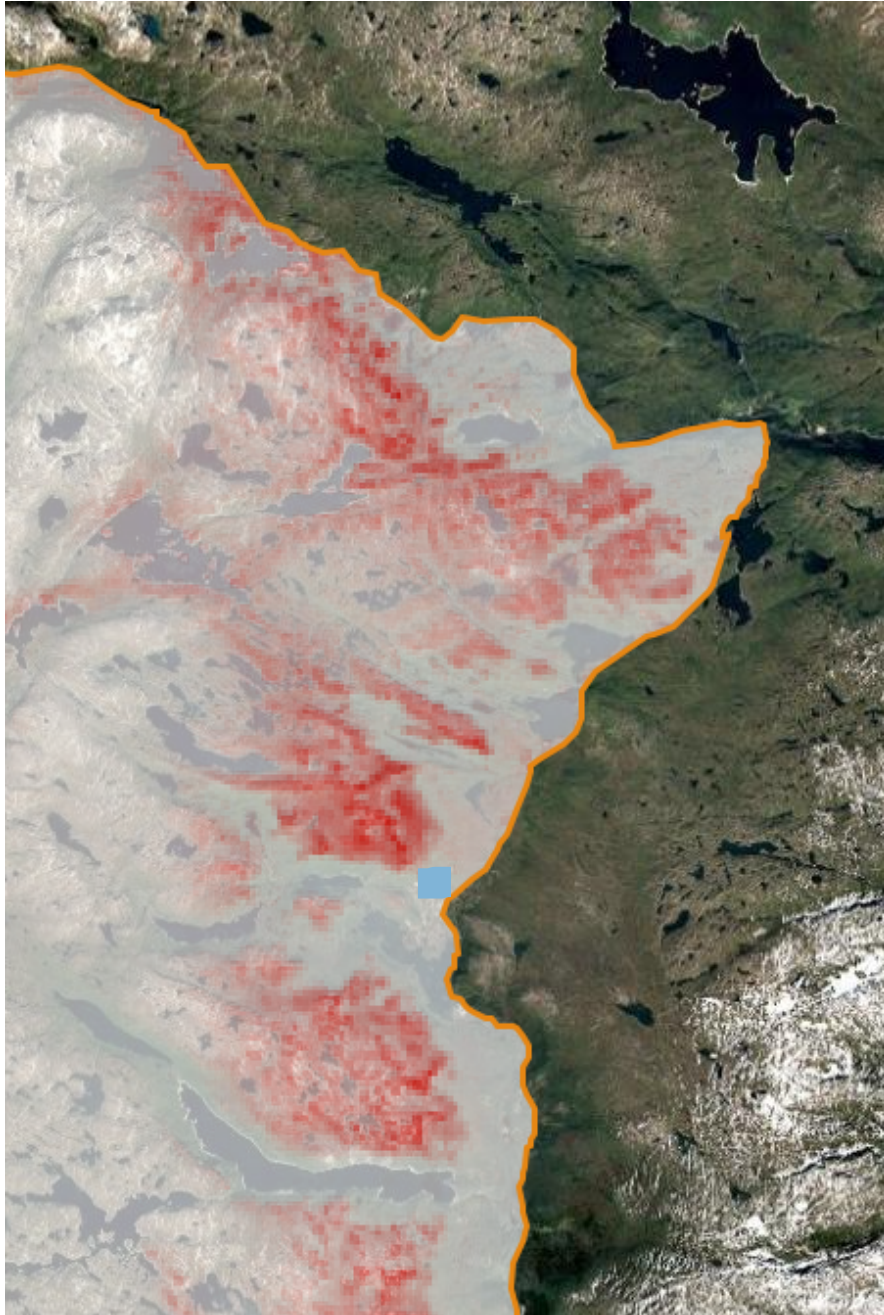
Arealregnskap for Agder og tal frå Bykle kommune gir noko ulikt omfang av planreserve for fritidsbustader i Bykle. I Arealregnskap for Agder er det synt ein planreserve på 5 416 dekar. Tar ein utgangspunkt i at om lag halve arealet ligg i midt-regionen og på Hovden betyr dette ein arealreserve på 2 700 dekar. Eit anslag på 2,5 dekar pr. hytte tilseier då om lag 1 000 nye fritidsbustader i område som alt er godkjend. Tal oppgjeven av Bykle kommune syner ein planreserve på totalt 1546 dekar i midt-regionen og på Hovden. Dette tilseier i så fall om lag 620 nye fritidsbustader. Om ein legg det eine eller andre til grunn er det uansett ei stor mengde nye fritidsbustader i planreserven. Det er vanskeleg å sjå føre seg korleis ferdsla frå denne mengda, i tillegg til ferdsla frå eksisterande fritidsbustader, skal kunne handterast på ein slik måte at det ikkje påverkar villreinområda og verneområde svært negativt. Ein del kan handterast gjennom sti- og løypeplan, men det vil alltid vera ein viss prosent som tek seg utanfor etablert løypenett.

Det er positivt at kommunen vil vurdere å ta ut særleg konfliktfylte område gjennom planvask. Samstundes held kommunen fram fortetting som vidare utbyggingsstrategi, og med midt-regionene som satsingsområde. Utfordringane i høve til villrein og ferdsel vil forsterke seg med vidare hytteutbygging anten det skjer i midt-regionen eller Hovden. I høve til ferdsel ut frå hytteområde betyr det lite om utbygginga kjem i nye felt eller som fortetting i eksisterande felt.

Forvaltar er av den oppfatning at Bykle alt har nådd tolegrensa for kor mykje som kan byggast ut av fritidsbustader utan at ferdsla frå desse områda vil verka svært negativt inn på villreinområda og verneverdiane. Vidare fokus i planarbeidet bør difor dreie seg om korleis kommunen skal handtere, styre og kanalisere ferdsla frå eksisterande utbygging, framføre å legge til rette for ny.

Stoda kan visualiserast med kartet nedanfor henta frå ReindeerMaps (<https://bramvanmoorter.users.earthengine.app/view/renewablereindeergis>) Kartet syner «fotavtrykk» frå menneskje vestover frå rv. 9 nord i Bykle. Mørk raud farge indikerer gode villreinhabitat (vinter), men som grunna menneskeleg aktivitet og infrastruktur vert unngått av villreinen. Kartgrunlaget og modell er vidare omtala i NINA sin rapport 2189 frå 2022.

Kart ReindeerMaps nord i Bykle. Hovden sentrum er merka med blått punkt.

Konklusjon

Ferdsl i frå eksisterande og nye fritidsbustader i midt-regionen og på Hovden vil kunne påverke verneområde og verneverdiane svært negativt. Vidare fokus i planarbeidet bør difor vera korleis kommunen skal handtere, styre og kanalisere ferdsla frå eksisterande utbygging, framføre å legge til rette for ny.

Saksmappe: 2024/500
Sakshandsamar: SBJ
Dato: 01.10.2024

SAKSFRAMLEGG

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
121/24	Planutval	07.10.2024
101/24	Kommunestyret	15.10.2024

Kommuneplanen 2025-2035 arealdel, oppstart og planprogram

Kommunedirektøren si tilråding:

I medhald av plan og bygningslova § 11-12, jfr § 11-5 vert det meldt oppstart av arbeidet med arealdelen i kommuneplanen.

Vedlagde planprogram vert vedteke lagt ut på høyring i medhald av plan og bygningslova § 11-13. Høyringsfristen er 16.desember 2024.

Planutval si handsaming av sak 121/2024 i møte den 07.10.2024:

Handsaming

Kommunedirektøren si tilråding blei samrøystes vedteke

Vedtak

I medhald av plan og bygningslova § 11-12, jfr § 11-5 vert det meldt oppstart av arbeidet med arealdelen i kommuneplanen.

Vedlagde planprogram vert vedteke lagt ut på høyring i medhald av plan og bygningslova § 11-13.

Høyringsfristen er 16.desember 2024.

Kommunestyret si handsaming av sak 101/2024 i møte den 15.10.2024:

Handsaming

Kommunedirektøren si tilråding vart samrøystes vedteke

Vedtak

I medhald av plan og bygningslova § 11-12, jfr § 11-5 vert det meldt oppstart av arbeidet med arealdelen i kommuneplanen.

Vedlagde planprogram vert vedteke lagt ut på høyring i medhald av plan og bygningslova § 11-13.

Høyringsfristen er 16. desember 2024.

Saksutgreiing

Samandrag/ konklusjon

Kommunestyre vedtek å starte arbeidet med arealdelen i kommuneplanen. Planprogrammet vert lagt ut på høyring.

Bakgrunn for saka

Samfunnsdelen i kommuneplanen er i slutfasen. Arealdelen er neste steg til å rullerast. Saman med arealdelen skal det følgje planprogram som tek for seg arealstrategiar frå samfunnsdelen, samt prosess, framdrift og trong for utgreiingar.

Formelt grunnlag

Plan og bygningslova § 11-5 Kommuneplanens arealdel

Arbeidet med arealdelen i kommuneplanen skal ta utgangspunkt i vedteken planstrategi og vil vere ei vidareføring av samfunnsdel og arealstrategi i samfunnsdelen.

§ 11-2 Oppstart av arbeid med kommuneplan

§ 11-3 Utarbeiding av planprogram

Økonomiske vurderingar og konsekvensar

Kommunen må rekne med at dette krev ein del utgifter til ulike utgreiingar, karthjelp og andre innleigde konsulentar. I tillegg blir det prosessar og møte.

Dei tiltak som vert foreslått i arealdelen bør vurderast med kost-nytte for kommunen. Den infrastruktur som alt er utbygd, bør nyttast best muleg, før ein bygger ut ny.

Vurderingar og konsekvensar

Noverande kommuneplan vart vedteke i 2019. Etter den tid er det mange ting som har endra seg og som gjer at det er behov for å sjå på arealdisponeringa på nytt.

- Det er sterkare fokus på klima og miljø.
- Det er sterkare fokus på fortetting i hytteområda framfor å ta i bruk nye område.
- Vi har nådd målet om 1000 innbyggjarar, og vi må legge ut nye område til bustadbygging.
- Næringsutvikling må dreie frå hyttebygging til andre næringar.
- Det er fokus på stadutvikling.
- Matproduksjon og sjølvforsyning i eit beredskapsperspektiv er viktig i ei uroleg verd.

Vi må vurdere vala våre når det gjeld arealdisponering opp mot berekraftsmåla.

I planprogrammet er det prøvd å ta vidare arealstrategiar frå samfunnsdelen for å legge nokre føringar for kva slag innspel ein ynskjer i arealdelen.

Planprogrammet har også framlegg til kva utgreiingar og vurderingar vi treng sett i lys av nye krav og trendar. Framlegg til framdrift og organisering er også teke inn i planprogrammet.

Kommunen sjølv må vere pro-aktiv og tenke langsiktig i arealdisponeringa. Vi bør vere tydelege på kva for type innspel som er viktige, til dømes bustad og næring. Sjølv om vi har store areal, er mesteparten bandlagt på ein eller anna måte. Dersom ein skal gå frå å tenke kvantitet til å tenke kvalitet i tilbodet til fastbuande og hyttebyklarar, må tenestetilbod, friluftsliv og infrastruktur vektleggast i større grad enn tidlegare.

Det er eigne prosessar rundt dette med stadutvikling, til dømes Hegni friluftsområde og fjellbygdsatsing i Bykle.

Planvask er eit moteord som i korte trekk går ut på å sjå på område, som ligg inne som utbyggingsområde, men som ikkje er utbygd, med nye augo og ny kunnskap. Resultatet kan bli at kostnader ved utbygging, både miljømessig og økonomisk gjer at område vert tatt ut som utbyggingsområde. Dette må uansett gjennom prosessar der konsekvensar vert grundig vurdert.

Tilhøve til kommuneplanen

Rullering av gjeldande arealdel.

Bykle, **19.09.2024**

Kommunedirektør

Vedlegg:

**Melding om vedtak blir sendt til:
Regionale mynde og kunngjering**

ST 6/25 Eventuelt